

Press Review
Unlimited, Evrim Altug, December 2017

Art unlimited
Architecture
Design

Bilinçaltının ispiyoncuları

19.12.2017 | Evrim Altuğ

Fransız heykeltıraş Elsa Sahal'ın vaktiyle Tuileries Bahçeleri'ne de kondurduğu feminist ruhlu *Çeşme*'sinde dilek tutmak için, Balat'ta yer alan The Pill'deki sergisine uğrayabilirsiniz. 13 Ocak'a dek görülebilecek olan sergisinde anti-otoriter ve çocuksu bir ruhun altını çizen Sahal, esin kaynaklarını ve üretim sürecini Evrim Altuğ'a anlattı

Elsa Sahal, The Pill sergi görseli

Press Review
Unlimited, Evrim Altug, December 2017

İstanbul Balat'ta trafikçe sakin, ancak duygusal basıncı yüksek bir perşembe. Esnaf yoldan geçenlere kurtarıcılarıymış gibi bakıyor. Semt lokantalarından birinde karnımı doyurduktan sonra sıra Bulgar Kilisesi mıntıkasına doğru yürüyüşe geliyor. Yağ değişimi neonuyla duyuları avlayan otomobil tamirhanelerinden birine dip dibe komşuluk eden sanat galerisi The Pill'e, birkaç kişi açılış bahanesiyle sığınmış. İçeriden su sesi geliyor.

Zile basıp girdiğimde, beni insanlardan ziyade gerçeküstü, sanki henüz bitmiş izlenimi veren taptaze ve -yetişkinlere özgü- oyuncaksı formlar karşılıyor. Anıt fikrini karşılarna alan, organik, inorganik ve morfolojik cilvelerle dolu bu formlar, Fransız heykeltıraş Elsa Sahal'a ait. Sanatçının ismi de, heykel pratiğini seramiğe aktardığı yapıtlarına benziyor. Galeri, *Yeni kudretli, yumuşak olandır (Soft is the new strong)* sergisi vesilesiyle İstanbul'a gelen sanatçıyı ve yapıtlarını şöyle tarif ediyor:

"...sergi, figürasyon ile soyutlamanın, sert ile yumuşak malzemenin, kamu sanatı ve performansın arasındaki bağlantılar ve gel-gitlere ilişkin keşifleri içeren seyir sürecini ortaya koyuyor."

Press Review

Unlimited, Evrim Altug, December 2017

Türkçeye çevrilmiş masal kitaplarındaki gizemli karakterlerden biri gibi, boynundaki kanatlı kolyesi ve mavi gözleriyle, Elsa, çat pat tanışma Fransızcama içtenlikle sarılıyor ve o andan itibaren, tıpkı heykellerinde hedeflediği gibi, aramızda gayet kendiliğinden, ancak İngilizce altyazılı bir konuşma geçiyor.

Bu arada Elsa'nın bir çalışması da halen, Paris'teki Pont Neuf köprüsüne komşu Monnaie de Paris'te, - Nil Yalter'in de içinde yer aldığı, *Women House* isimli, güncel (ve feminist) grup sergisinde 28 Ocak'a değin izlenebiliyor. Sergide sanatçının -artık bir dilek çeşmesine de dönüştürülen- 2012 tarihli Çeşme, 2001 tarihli, iki parçalık, Soyut Kompozisyon ve 2005 tarihli, Bir Mağara olarak Oto-Portre No.1 gibi çalışmaları bulunuyor. Bunlardan, Brüksel'le özdeş çişini yapan erkek çocuğu figürüne gönderme ihtiva eden ve sergiye ağırlığını koyan Çeşme yerleştirmesi ise, yakın zaman önce FIAC vesilesiyle Paris'teki bir kamusal alanda da izleyiciyle buluşmuş olmasıyla dikkat çekiyor.

Elsa Sahal, Fontaine, Seramik, Hidrolik sistem, 300 x 57 x 42 cm, 2012

Sanırım siz kendiliğindenliği, tazeliği ve kırılğanlığı umursayan birisiniz. Sizin için eserlerinizle “an”ın tazeliği arasındaki ilişki nedir?

Evet, bir örnek vermem gerekirse, sergideki eserlerimden biri olan Harlequin, figüre dönüşen bir kostümü betimliyor. Bu formda bir baş mevcut değil, buna gereksinim duymadım. Yalnızca beden bana yeterli geldi. Kaldı ki heykellerime hiç kafa yapmam, salt bedendendirler. Bunu yaparken kil malzemenin biçimi her daim boşluk içinden yükselir ve bu geniş kil malzeme hep zeminde tek başına ayakta kalmaya çabalar. Burada konunun biçimi, malzemenin durumuyla buluşarak heykelin ortaya çıktığı esnada, beş dakika öncesi ve sonrasında sürekli bir duruş çabasına girer; yön ve biçim değiştirir. Bu benim için çok önemli bir şeydir. Burada kil malzemenin kendiliğindenliğine büyük önem veririm. Malzemenin nasıl tepki verip biçimleneceği önemlidir.

baştan çıkarıcı, kışkandırıcılar. Yani insanın içinden dokunmak geliyor, bu biçimi sürdürmek, katılmak... Bunu bilerek mi yapıyorsunuz ?

Eserlerimden korkanlara eserlerimin duyarlı yönleri göstermek ve gerçek bir yüzey ve renk düşkünü olduğumu anlatmam gerekir. Bütün bunlardan bahsederken özellikle "kil"i vurgulamak isterim. Kil, elin neredeyse her hareketinin "baskısını" alabilen bir malzeme. Bedene çok yakın, adeta bedenin ta kendisi. Kili plastik bir torbaya koyun, göreceksiniz. Çok duyarlı bir malzeme. Yapım süreci de haliyle böyledir.

Galeri direktörü Suela ve Kıvanç'la konuşurken, serginin bir tür retrospektif olduğundan söz açıldı... Yorumunuz?

Evet, Suela işlerimi İstanbul'a getirmeye karar verdiği esnada, ben de kendi adıma taşıyan kitabı henüz yayımlamıştım. Bu kitapta başlangıçtan bugüne tüm eserlerimi görebilirsiniz. Ama yalnızca kronolojik değil, tematik, büyük kavramlar açısından da eserlerime yaklaşabilirsiniz. Ben, başlangıcından bugüne eserlerimin son derece organik olduğunu düşünüyordum. Suela da burada en erken dönem işlerimden, son dönem çalışmalarına kadar bir seçkiyi sundu. Burada eserlerim arasındaki devamlılığı, bununla birlikte de biçimsel ve renksel, dönemsel çeşitliliği görebilirsiniz.

Gerçeküstücü ve soyut dışavurumcu sanat akımlarına da yakın gibisiniz...

Evet, özellikle kadın dışavurumcu sanatçılara büyük hayranlık ve ilgi besliyorum. Soyut dışavurumculuk derken, sanırım sergi girişindeki renkli işime atıfta bulundunuz; evet, o eserimde bir heykele bir çok renk kattım. Bu yapıtta rengin ürettiği empatiye kendimi bıraktım diyelim. Böylece bunun da biçime sirayet etmesine yol açtım. Ve evet, üslûp olarak buna soyut dışavurumcu olarak bakılabilir.

Press Review
Unlimited, Evrim Altug, December 2017

Elsa Sahal, Achemist's Daughter, Seramik ve cam, 130 x 56 x 45 cm, 2017

İşlerinizi hazırlarken psikanaliz veya psikolojiden beslenir misiniz ?

Evet, özellikle işlerimle insanların nasıl ilişki kurduklarıyla ilgili kişisel merakım vardır. Her izleyicinin, kendi hikâyesi ve fantezilerini yapıt üzerinde tecrübe edebilmesini arzularım. Çalışma sürecimde bir çok kaynaktan beslenirim ki bu sanat tarihsel kaynaklardan çizgi roman kültürüne değin bir zenginlik içerir. Bunları bir araya getirir ve ortaya bir nevi “magma” çıkarırım. Bu imgelerin tümü, bir araya geldiklerinde beni çizmeye yönlendirir ve çalışırken belli bir fikirle yola çıkmam, sadece çizmeye başlarım. Heykellerimi, bilinçaltımın birer ispiyoncusu olarak kabullenirim. Heykellerim bana içeride, kafamda neler olup bittiğini aktarır. İşlerimde bilinçaltımı özgür kılmaya yönelirim.

Press Review
Unlimited, Evrim Altug, December 2017

Elisa Sahal, Bouche (Mouth), Seramik, 52 x 56 x 32 cm, 2014

Sergiye girdiğimiz andan itibaren, kendimizi sorguluyoruz. Gerçek dünyadaki kendimizi... Bu heykeller öylesine ilginç bir baskı yapıyor ki, bizim mi, onların mı gerçek olduğu hususunda kuşkuya düşüyoruz. Bu aynı zamanda hem çok ciddi, ama hem de eğlenceli bir tuzak ve oyun duygusu veriyor. Öyle eserler ki bunlar, sanki sigarayla, kahveyle, içkiyle veya bilmem neyle birlikte tecrübe etseniz, size bambaşka şeyler anlatmaya başlayacaklar. Çok fazla katmana, kimliğe sahipler...

Bu söylediklerinizden çok etkilendim ve teşekkür ederim. Büyük bir iltifatı. Ekleyecek neyim olabilir ki?

Serginin başrolündeki *Çeşme*'yi de konuşalım isterseniz...

Evet, Harlequin isimli eserimi ürettiğim esnada, Brüksel'in simgesi "işeyen oğlan" heykelinden ve formundan esinle bu çalışmayı hazırladım. Bunun dışı bir versiyonunu yapmak istedim ve beş yıl önce Paris'teki Tuileries Bahçeleri'nde de geçici olarak sergiledim. Bildiğiniz gibi o mınıtkada Fransız Rönesans dönemi seramik üstatlarından Bernard Palissy'nin atölyesi bulunurdu. Yapılmış bir son dönem kazısında da bu atölyeden kalan parçalara erişildi ve ben de bu kavramsal çerçeve üzerinden, kendisine türlü biçimleriyle bu heykel üzerinden bir saygı duruşunda bulunmak, Nadireler Kabinesi'ni anmak ve aynı zamanda da kızlarıma kamusal alanın salt oğlanlara, erkeklere özgü olmadığını, onların da burada yeri olduğunu aktarmak istedim. Ayrıca bu zamanla evrilen bir hikâyeye dönüştü. Yaşanan İnsan hakları ve kadın hareketi eylemleri ile tartışmalarıyla birlikte, baktığınızda bu işemenin sonsuza dek süreceği hissine kapılabilirsiniz. Bu da aynı zamanda, devamlılık ve ısrara da gönderme yapıyor ki, biz daha uzun süre buradayız, diyebilirim. Dolayısıyla bu feminist olduğu kadar mizahi, erkeklere çok fazla yüklenmeyen ama aynı zamanda mesajını göndermeyi bilen bir çalışma. Dünya bu kıza ait yani.

Press Review
Unlimited, Evrim Altug, December 2017

Uykularınız, rüyalarınız eser üretiminizi besler mi?

Hayır gayet iyi uyurum. Heykellerimin kendine özgü bir dili vardır. Ve eğer heykellerimin berraklaştığı bir an varsa, o da desene döktüğüm sıradadır diyebilirim.

Bir heykel bittiğini size ne zaman haber verir?

Kurduğunda. O zaman, artık kurumuşsa çok geçtir.

Sevişmek gibi...

Evet, sanırım, tutku var burada da; kil iyi bir sevgili! Bu malzemenin bir çok renk ve biçim imkânı var.

Press Review

Unlimited, Evrim Altug, December 2017

Peki, ihanet de var mı ?

Eh bazen, kimi zaman temas kurarsınız ama sizinle oralı bile olmadığı olur. Ama reddedilişin de kendine özgü imkânları ortaya çıkar. Bir şeyi elde edemezsiniz, böylece başka bir şeyin kapısı açılır. Evet, ilginç, zengin ve bir çok imkân barındıran bir malzeme bu. Bu konuda Jean-Luc Godard'ın bir sözü aklıma geldi: "Çalışmayı sevmek, sevmek için çalışmaktır." Bu sebeple gündüzler, geceyle paraleldir ve aynı sınırı paylaşırlar.

Eserleriniz anıt değiller. Tersine, anıt fikrini karşılarına da alır gibiler...

Elbette, bu tespitinize kesinlikle katılıyorum. Ben otoriteyi sevmem. Bu yüzden böylesi bir malzemeyi seçtim; kırılğan bir malzeme bu. Seramik heykellerle diktatör olunmaz. Bunun için, bir otoriteye biçim verebilmek için anca bronz gerekir. Evet, bu eserler son derece alçak profile sahip, insansı çalışmalar. Gücü ellerine almak istemiyorlar.

Bir anne olarak eserlerinizi tüm yaştaki insanlara mı uygun bulursunuz?

Evet, eserlerim için bir yaş tahdidi bulunmuyor.

